

Slovenski dom

Štev. 5

V Ljubljani, sredo 8. januarja 1941

Leto VI

Vojna v Afriki po zasedbi Bardie:

Bitka za Tobruk, drugo italijansko oporišče v Libiji, se začne

Po angleških poročilih so se angleški motorizirani oddelki včeraj spustili v boj z branilci iz Tobruka

Nekje v Italiji, 8. januarja. (Stefani.) Uradno poročilo št. 214 vrhovnega poveljstva italijanskih oboroženih sil pravi: Predsnočnim so padli zadnji obrambni položaji, ki so še držali Bardijo. Naše čete so 25 dni pisale čudovite strani hrabrosti in prizadevale sovražniku zelo hude izgube. Tudi naše izgube v materialu in moštvi (mrtvi, ranjeni, izginuli) so bile hude. Naša pomorska protiletalska obramba je sestrelila dve sovražni-kovi letali med letalskim napadom na Tobruk.

Rim, 8. jan. o. Rimske radio je v svojem poročilu o vojaškem položaju v Libiji napovedal, da pripravljata italijanska vojska glavni odpor proti Angležem na novih oporiščih in da naglo potekajo priprave za poznejšo protiofenzivo.

Kairo, 7. januarja. (Reuter.) Poveljstvo britanskih sil na Srednjem vzhodu je danes, v torek,

izdalo sledeče poročilo: Libija: Operacije v smeri proti Tobruku se nadaljujejo zadovoljivo. Sudan: zohodno od Galabata so naše izvidnice zopet prizadevale izgube sovražniku. V Keniji je položaj nespremenjen.

Britanske motorizirane sile so prišle do zunanjih obrambnih ert okrog Tobruka in stopile v boj z italijansko obrambo. Angleške čete so prodrele 120 km naprej od Bardie.

London, 8. januarja. o. (Reuter.) Angleška letala noč in dan bombardirajo utrjeno mesto Tobruk. Angleška letala so izvedla močan napad tudi na Tripolis, kjer so potopila veliko prevozno ladjo, druga pa je bila hudo poškodovana. Napad je bil izveden tudi na električno centralo in pristaniške naprave. Prve angleške motorizirane čete so zavzele letališče El Ađen pri Tobruku. Angleži so usmerili vse svoje sile proti Tobruku,

kjer so že pričeli z napadi na nekaterih krajih druge italijanske obrambne erte.

V dosedanjih bojih v Afriki je bilo ubitih, ranjenih in zajetih okoli 94.000 italijanskih vojakov in sicer tri divizije reone vojske, dve diviziji fašistijske milice ter dve diviziji libijskih domačinskih čet.

Pri Bardiji so dobili Angleži v roke okoli 500 motornih vozil ter jedro italijanske topovske sile. Italijani so dozdaj izgubili polovico vsega topništva, streliva in motornih vozil.

Na raznih letališčih v Afriki je bilo dose-daj uničenih 500 italijanskih letal. Angleške izgube znašajo okoli 80 strojev. Na letališču Ademu, 25 km južno od Tobruka, so Angleži dobili ob zasedbi 40 italijanskih letal, poškodovanih na tleh.

Vesti 8. januarja

Z bojevitim nedeljskim govorom avstralskega vojnega ministra o zmagi pri Bardiji, se bavi tudi tržaški dnevnik »Piccolo«, ki pravi: »Hodemo g. Spenderja ter z njim ljudi njegovega plemena v Avstraliji in Angliji opomniti samo, da svet do sedaj ni spoznal še nobenega nepremagljivega naroda.« — Pametna beseda italijanskega lista vsem.

Bardia predstavlja slavno stran v zgodovini naše vojske. Italijanska posadka se je upirala tri tedne desetkrat močnejšemu sovražniku. V splošnem ima izguba Bardie samo krajeveni pomen, razlika je samo ta, da so Italijani, dokler so bili v Sidi Baraniju, imeli za seboj 100 km puščave oni, zadaj pa imajo to puščavo za seboj Angleži, kar pa nima nobenega vpliva na končno usodo Anglije. Večina italijanskih sil še ni stopila v boj in italijanski narod ponovno potrjuje sklep, da bo nadaljeval vojno do konca, kakor prita večerajšnja resolucija italijanske vlade, piše diplomatski urednik agencije Stefani o pomenu bitke pri Bardiji.

Novi ameriški poslanik v Franciji, admiral Leahy, bo danes izročil maršalu Petainu svoje poverilnice. Ob prihodu v Vichy je izjavil, da naj vsi vedo, da se Združene države močno zanimajo za sedanji položaj na svetu, tudi na Daljnem vzhodu. Francoska vlada naj pa tudi ve, da Združene države dajejo vso pomoč Angliji, zaradi česar ni upanja, da bi Francija mogla dobiti živčev iz Amerike skozi angleško blokado.

Sovjetska uradna agencija Tass že spet zanika, in sicer novico o tem, da bi bili sovjetski poslalniki z Balkana in iz Madžarske poklicani v Moskvo na poročanje (v zvezi z nemškimi načrti glede Bolgarije). Navzile sovjetskemu uradnemu preklju se poročila o poslanikih iz najzanesljivejših virov ponavljajo.

Včerajšnja resolucija italijanske vlade, da bo Italija nadaljevala vojno in še naprej ostala zvesta zvezi z Nemčijo, kaže ves ponos italijanskega naroda, ki je hrabro odgovoril na vse manj ugodne dogodke v sedanji vojni, navzile hudi angleški propagandi, ki si prizadeva razcepiti Italijo in jo pategniti od Nemčije. Zaradi tega zmaga ne bo ušla iz rok Nemčije in Italije, ki znata hitro in učinkovito uporabiti svoja sredstva, piše »Giornale d'Italia«.

Ameriški poslanik v Rimu Phillips je včeraj z letalom dopotoval v Evropo. O njem trdijo, da najbrž prinaša italijanskemu kralju predloge predsednika Roosevelta za sklenitev miru med Italijo in Anglijo. Za tak mir naj bi posredoval Roosevelt.

Bolgarsko sodelovanje z Nemčijo je bilo vedno posledica proste volje. Vanj se niso nikdar mešale kake politične stvari. Sedanji prijateljski odnos med Nemčijo in Bolgarijo so najboljši poročila za trajno in pametno sodelovanje — sodi bolgarski časnikar Todorov v berlinskem dnevniku »Deutsche Allgemeine Zeitung«.

Junaški Mussolinijevi vojniki so celih 20 dni nudili hraber odpor na vročem pesku zahodne puščave. Bardia se je vdala sili, iz njenih razvalin pa je zasijala italijanska hrabrost. Italijani so celih 20 dni ovrli napredovanje Angležev in omogočili maršalu Grazianiju, da jim je pripravil topel sprejem, pišejo po poročilu agencije Stefani madžarski listi.

Nemška vlada odločno zanika, da bi bila nemška letala metala bombe na Dublin. Preiskava o tem dogodku sicer še traja, toda po nemškem uradnem zadržanju je izključeno, da bi bili za ta dogodek odgovorni Nemci, kakor trdi angleška propaganda.

Pri zadnjem nemškem napadu na London so bombe dvakrat zadele in hudo poškodovale glavno poslopje angleške radijske družbe BBC. Ubilih je bilo več priljubljenih umetnikov, ki stalno nastopajo v angleškem radiu, ker je bomba treščila na poslopje ravno med večjo oddajo.

Smo v vojni, čeprav vojne nismo napovedali. Udeležili se bomo vojne, če bo to potrebno za rešitev Anglije. Združene države so že stopile v vojno. Karkoli bo sklenila zbornica glede pomoči za Anglijo, ji bo ves ameriški narod pritril. Tako in podobno piše ameriški tisk o zadnjem govoru predsednika Roosevelta.

Pred francoskim vojaškim sodiščem je bil oproščen kapitan Robert, ki je nagovarjal mornarje s francoskih vojnih ladij, naj prestopijo k generalu de Gaulleu. Zanimivo je, da je bil kapitan oproščen navzile dokazani krivdi in sicer z utemeljitvijo, da je bil hraber vojak, osemkrat odlikovan in dober poveljnik, ki je neštokrat dokazal svojo ljubezen do domovine. Ta oprostitelna razsodba je nadvse zanimiva z ozirom na politični položaj v Franciji.

V zadnjem tednu decembra so Angleži izgubili najmanj ladij od začetka sedanje vojne, samo tri s skupno 18.000 tonami.

Dozdaj je v Italijo prišlo že nad tisoč nemških vojni letal, toda ne z oporišč, od koder Nemci napadajo Anglijo, ker po izjavi maršala Goeringa zdaj ni bilo v boju poti Angliji uporabljenih niti polovica nemških letalskih sil, trdijo v rimskih političnih krogih.

Tuška vlada bo s posebnim zakonom podaljšala za leto dni vojaško službo vsem vojakom, ki so zdaj pod orožjem.

Ustanovitelj skavtstva, lord Baden Powell, je umrl na svojem domu v Ujeriju, v angleški afriški koloniji Keniji. O njegovi smrti so se že pred dvema mesecema razširile novice, ki so se pa tedaj izkazale za prezdognje. Zaradi vojne skavti vsega sveta ne bodo mogli prirediti posebnih večjih slovesnosti v spomin svojega ustanovitelja, ki si je pridobil veliko zaslug tudi kot angleški general.

Bolgarija se še ni odločila

Po vrnitvi ministrskega predsednika Filova iz Nemčije trdijo, da Bolgarija ne pojde v vojno - Turčija bo ostala pri dosedanjem stališču - in dosedanjih zaveznikih

Sofija, 8. jan. o. UP. Bolgarski ministrski predsednik dr. Filov se je včeraj vrnil iz Nemčije, kjer se je po poročilih svetovnega tiska sešel z nemškim zunanjim ministrom in menda s kanclerjem Hitlerjem. Posvetovanja med njim in nemškimi državniki naj bi bila veljala zahtevi, da Bolgarija stopi v trojno zvezo ter kot vojna zaveznica Nemčije dovoli nemški vojski prehod čez svoje ozemlje v Turčijo in Prednjo Azijo, kjer je nemški poseg potreben zaradi angleških uspehov v Afriki. Zdi se, da bolgarski ministrski predsednik zaradi bolgarskega nevtralnostnega stališča ni mogel dati Nemčiji takojšnjega zadovoljivega odgovora in da bi to mogla storiti morda le kaka nova bolgarska vlada, ki se ni državi in tujini s toliko uradnimi izjavami in koraki obvezala, da bo ohranila državi nevtralnost.

Po prihodu v Sofijo, je bolgarski ministrski predsednik odklonil sleherni izjavo o tem, kaj je delal v Nemčiji, v Berlinu pa še vedno zanikuje vsa poročila o tem, da bi se bil Filov sploh sešel s katerim nemškim voditeljem. Ta zanikanja potrjujejo, da sporazum o nemških željah z Bolgarijo za zdaj še ni bil sklenjen.

Bolgarski kralj je imel zadnje dni posvetovanja z vodilnimi političnimi osebnostmi in jim izrazil svojo odločnost, da Bolgarija za nobeno ceno ne pojde v sedanjo vojno, dokler bo on na prestolu in da se bo protivila tudi vsaki spremembi vlade po tujih željah.

Ankara, 8. januarja. Anatolska agencija: Predsednik turške vlade Saidam je imel v par-

Ustanovitev ameriškega vrhovnega obrambnega urada

... da bi Amerika postala „orožarna demokracija“ po Rooseveltovih napovedih

Washington, 8. januarja. (Reuter.) Predsednik Roosevelt je ustanovil vrhovno ravnateljstvo za izvajanje ameriškega obrambnega načrta. Na posvetu s časniki je Roosevelt izjavil, da ima to ravnateljstvo pooblastila, da lahko predlaga in izvaja razne načrte za izdelavo orožja in vojnih potrebščin.

Poleg tega je predsednik ustanovil tudi posebno organizacijo za izdelavo obrambnega vojnega materiala, toda ta je samo po imenu pod njegovim nadzorstvom. Roosevelt je izjavil časniki, da so štirje člani omenjenega ravnateljstva podpisali izjavo, v kateri pravijo, da naloga, ki jih čaka, ni samo usodno pomembna, ampak tudi silno nujna. Obljubljajo, da bodo storili vse, kar morejo, da bi se izvedba Rooseveltovega navodila, t. j. da bi se »ustvarila orožarna demokracija« za obrambo Zedinjenih držav in za obrambo njenih svobod.

To ravnateljstvo je razdeljeno na več oddelkov: na oddelke za izdelavo, za nakup in za do-deljevanje prvenstev pri naročilih. Sestavljen je bil tudi posvetovalni odbor.

Roosevelt je izjavil, da bo novo ravnateljstvo takoj prevzelo posle. Ravnateljstvo je že dobilo pooblastila za nadzorstvo nad izdelavo raznih potrebščin. Člani ravnateljstva bodo popolnoma svobodno sprejemali potrebne sklepe in jih izvajali.

Izjava italijanske vlade o nadaljevanju vojne

Rim, 7. januarja. AA. Stefani. Ministrski svet je z vzklikom sprejel na znanje, da se pošlje poveljnikom in četam kopne vojske, mornarice in letalstva, ter fašistični milici, ki se herojsko borijo na več bojiščih proti silam britanskega imperija, pozdrav. V zvezi z naivnimi grožnjami, manevri ter brezsmiselnimi pretinjami sovražnikove propagande, se v pozdravu še enkrat svečano potrjuje neomahljiva italijanska zvestoba do zveze osi in trojnega pakta in njena nič manj neomahljiva odločitev, da nadaljuje borbo do zmage, ki bo priborila Italiji njeno pravo mesto v Evropi in da se osvobodi svet od jarma plutokratske Velike Britanije.

Ministrski svet izraža svoje popolno prepričanje, da bodo najširše italijanske množice, proletarske in fašistične, v vsaki priliki nad dogodki.

Opozorilo ljubljanskemu prebivalstvu. Zadnji čas se je že ponovno dogodilo, da so se letala tuje narodnosti pojavila nad ozemljem Jugoslavije. Da se v bodoče prepreči, da bi tuja vojna letala kršila našo nevtralnost in poškodovala naše ozemlje, je izšla naredba, po kateri morajo v bodoče v vsakem takim primeru stopiti v akcijo vsa naša protiletalska sredstva. Ker ob takih prilikah niso izključene nesreče, opozarjamo vse prebivalstvo, naj se v lastnem interesu v vsakem primeru udeleževanja naše aktivne protiletalske obrambe, nemudoma zateče v hiše, oziroma v zaklonišča.

Zaradi zadnjih napadov na irska mesta, bo irska vlada zapovedala zatemanje vseh večjih irskih krajev ter izvedla razne obrambne ukrepe.

Primanjkljaj v italijanskem državnem proračunu znaša po uradnem poročilu finančnega ministra 28 milijard in 38 milijonov lir.

V London je dopotoval ameriški letalski general Wash kot uradni opazovalec ameriške vojske.

73. dan vojne med Italijo in Grčijo:

Grško vojno brodovje je bombardiralo Valono

Na albanskih bojiščih le manjši boji zaradi slabega vremena

London, 8. januarja, o. Reuter. Včeraj je skupina grških rušilcev izvedla napad na albansko pristanišče Valono. Rušilci so močno obstrlevali mesto in pristaniške naprave. Ves čas pa niso opazili niti ene italijanske bojne ladje. Skupno z grškimi rušilci so angleška letala izvedla bombni napad na Valono in povzročila znatno škodo. Uradno poročajo iz Aten, da so grške čete na albanskem bojišču zavzele zelo važno strateško postojanko, kjer so zaleze več italijanskih vojakov in mnogo vojnega materiala. V splošnem pa so boji na grško-albanskem bojišču le krajevni, ker jih ovira silen mraz in sneg.

Angleške letalske sile so včeraj zopet bombardirale Valono. Ob slabem vremenu, dežju in nizkih oblakih so angleška letala bombardirala poslopja in skladišča v pristanišču. Eno angleško letalo se ni vrnilo na oporišče.

Nemška letalska akcija proti Angliji in Nemčiji

Berlin, 8. januarja. DNB: Med ogledniškimi poleti in kljub slabemu vremenu so bili napadeni važni vojaški cilji v južni in srednji Angliji. Na nekem letališču je bilo vrženih nekaj bomb na bombnike na tleh. Bombe so jih močno poškodovale. Bojna letala so napadla z majhnih višin železniške naprave in točno zadela neko kemično tovarno. Posamezna letala so napadla London. Ob tej priliki je bilo sestreljenih tudi sedem zapornih balonov, ki so se v plamenih zrušili na tla. Daljnostrelne obalske baterije so snoči uspešno obsule z granatami neko sovražnikovo ladjo, ki se je bila približala francoski obali. Sovražnik je tudi v teku pretekle noči letel nad Nemčijo. Eno nemško letalo se ni vrnilo.

London, 8. januarja. Reuter: Letalsko ministrstvo sporoča: Danes so sovražnikova letala metala bombe na več krajev v Veliki Britaniji. Škoda je bila povzročena na več krajih londonskega področja na nekem mestu v Midlandu in še nekaterih drugih krajih. Ubilih ali ranjenih je bilo zelo malo. Včeraj so letala Blenheim napadla tri sovražnikove trgovske ladje pred norveško obalo in lažje poškodovale eno ladjo. Poleg tega so bombniki Blenheim napadli sovražnikove ladje za prevoz petroleja pred holandsko obalo. Neko naše letalo je zadelo sovražnikovo ladjo na srednji del. Ladja je imela okoli 5000 ton.

Britanske letalske sile niso izvedle nobenega bombardiranja zaradi slabih vremenskih razmer.

V pretekli noči nemška letala niso napadala Londona in je prestolnica imela še drugo zaporedno mirno noč.

Nove vladne spremembe v Franciji

Vichy, 8. jan. WP: Snoči je bila konferenca francoskih ministrstev, katere so se udeležili zastopniki glavnih ministrstev. Po končanih posvetih se je potrdila vest, da bo maršal Petain vlade nadaljevala prenosno vlado. Poleg ustanovitve ožjega vladnega odbora, v katerega so vstopili Darland, Flandin in Huntzinger, bo prišlo do izpremembe v posrednih ministrstvih. Končna prenosna vlada bo najbrž končana v torek ali sredo.

Kino Mafica
telefon 22-41

Predstave ob 16, 19 in 21.15

Veličastni kreaciji Charles Boyerja in Bette Davis v najboljšem vefilmu sezone

Žena s trojnim življenjem

Vrhunec igralske umetnosti! Ljubljana tragedija vojvode in mlade vzgojiteljice.

Produkcija Warner Bros

Še ena sodba o pokojnem slovenskem narodnem voditelju

Ob smrti dr. Antona Korošca so tujina, domovina, zlasti pa Slovenija v nešteto oblikah pokazala, kako sodijo o tem velikem sinu slovenskega naroda. Veliki in manjši politiki brez razlike prepričanja, ljudje vseh slojev, stanov in položajev so dali brezpogojno priznanje dr. Korošču kot državniku, politiku in kot človeku. Nikdar še ni bil noben Slovenec deležen takih izjav časti in spoštovanja.

Sprito tega ne moremo, da ne bi navedli še izjav dr. Ivana Stanovnika bivšega vodilnega člana SLS, poznejšega vodilnega sodelavca v slovenski JRZ, ljubljanskega občinskega svetnika taiste stranke in krajevnega predsednika te stranke za Bežigrad. Dr. Ivan Stanovnik še vedno žene naprej razna tožarjenja zaradi volitev 1938. Pri teh volitvah je nastopil skupno s svojim nekdanjim načelnim nasprotnikom in je na svoj načelni program dobil n. pr. v Ljubljani 400 glasov, v svojem domačem okraju pa menda 300 glasov.

Ko so ob smrti dr. Korošca premolknili zlasti v Sloveniji vsa politična nasprotstva, pa dr. Ivan Stanovnik — temu pomirjenju v brk — le še išče zadoščenja za svojo užaljeno čast. Njegova politična čast je bila prizadeta s tem, da so pred volitvami 1938 razni ljudje dožili dr. Stanovnika greha, da je po raznih posredovanjih iskal poravnave z dr. Koroščem in da bi pod določenimi po-

goji — poslanski mandat — bil pripravljen sodelovati pri volitvah z njim.

Proti neki oprostilni razsodbi v tej zadevi je dr. Stanovnik vložil priliz, v katerem se o pokojnem slovenskem voditelju izkazuje s počastili kakor: »Dr. Korošec... je dostikrat tudi narodu govoril neresnico... Prav dr. Korošec se v političnih stvareh marsikaj zlaže... G. Korošec sploh niso sposobni neresnice... bi se šele izkazalo, kako slovenski človek sodi o tistem resnicoljubu in o tem, kdo ga je prevaral za njegove najbolj svete narodne ideale« itd. itd. Posebno grandiozna je v tem smislu trditev dr. Stanovnika, da je bil dr. Korošec pri volitvah leta 1938 — njegov konkurent!

Ce nič drugega, o dr. Stanovniku kot politiku ne bi prišlo v zgodovino, mora priti ta njegova sodba!

Navajamo omenjene izjave po svoji častniški dolžnosti. Kako slovenski človek čuti in sodi o pokojnem dr. Korošču, je pokazal ob njegovi smrti. Radi bi dožele, da bi se temu slovenskemu človeku kdaj zljubilo in zdelo vredno soditi tudi dr. Stanovnika, primerno izjavam, s katerimi se je Stanovnik odločil voditelju slovenskega naroda in velikemu borcu za njegove pravice. Navedli smo Stanovnikove izjave, da s tem do pravilne narodne sodbe malo pripomoremo.

Metlika

Smrtno se je obstrlel Anton Brodarec iz Rošalnice pri Metliki. V nedeljo popoldne je šel s svojim tovarišem in svojo zaročenko v Bubnarce na sosednje Hrvaško. Ko je bila družba na železniškem mostu čez reko Kolpo, je Brodarec začel streljati v vodo. Dvakrat je ustrelil, nato pa nenadno zavpil: »Obstrelil sem se«. Ker se mu v tretje samokres ni sprožil, je nekaj popravil in cev obrnil v trebuh. Medtem se je orožje sprožilo in strel je zadell trebuh. Nesrečnega so navzoči takoj odpeljali domov, od tam pa v Metliko k zdravniku, ki ga je za silo obvezal in poslal v bolnišnico v Karlovce, kjer so zdravniki izvršili takoj operacijo. Toda po operaciji je nastopila smrt. Brodarec je bil 27 let star in se je ravno mislil poročiti.

Veliko krdelo divjih gosi se je pojavilo okoli reke Kolpe, posebno v Križanski vasi jih je veliko. Cenijo, da jih je okrog 1000.

Zagreb, 8. jan. Minister za telesno vzgojo ljudstva Dušan Pantić se je mudil v Zagrebu in obiskal najprej hrvaškega bana dr. Ivana Šubašića. Sestal pa se je tudi s podpredsednikom HSS inž. Košutićem in generalnim tajnikom stranke dr. Jurjem Krnjevićem. Skozi Zagreb pa se je včeraj peljal prometni minister inž. Bešlić, ki je potoval v Slovenijo.

Ljubljana od včera do danes

Vreme je postalo zadnje dni milo. Nobene-ga mraza ni. Nebo je temno in vsak čas lahko pričakujemo snega. Ampak zdi se, da so oblaki »suhi« in da snega ne zmorejo. Sedaj ga je po deželi le toliko, da lahko rečemo, da je zima. Toplomer se vrti iz dneva v dan okrog ničle. Sedanje mило vreme je bolj nezdravo. Ni je skoro družine v mestu in na deželi, ki ne bi imela v hiši bolnika. Vse je bolno za gripo. Pa tudi pljučnica se je zadnje dni zelo razširila. Oboleli ljudje ostajajo doma, pijejo čaje in jemljejo zdravila. Pa se kar ne morejo in ne morejo ozdraviti. Pa pravijo, da je temu le vreme krivo. Res je, da tudi vreme ovira zdravljenje, ne pa v takšni meri, kakor mu ga ljudje pripisujejo.

Hud karambol tramvaja s taksi em

Snóhi okrog polnoči je bila ura, ko je bilo na Dunajski cesti vse polno ljudi. Kaj se je zgodilo? Malo pred pol 12 je po Dunajski cesti peljal svoj taksi Alfonz Merčun. V avtomobilu je sedela tudi njegova žena Minka. Vozil je pravilno po desni strani ceste. Pri Kolarjevi trgovini pa je Alfonz hotel zavoziti čez cesto v avtogaražo. V tistih garažah je spravljenih precej avtomobilov, posebno sedaj, ko je bencin tako dragocena tekočina. V istem trenutku pa je od kavarne Evrope sem pripeljal tramvaj. Kar nenkrat je prišlo do silovitega karambola med tramvajem in avtomobilom. Posledice karambola so bile predvsem za taksi zelo hude. Sreča v nesreči je, da ni bilo tudi kakšnih človeških žrtev. Avtomobil je bil po karambolu kakor kakšna čunja, tako ga je tramvaj »zdelal«. Da je bil karambol res močan, priča tudi dejstvo, da je avtomobil pri tramvaju odbil celo odbijač iz debelega železa.

Avtomobilist je dobil na srečo le lažje poškodbe. Prebila se mu je koža nad desnimi očesom. Tudi žena je dobila veliko bunko na glavo. Zaradi nenadne sunka je v tramvaju padel tudi Vinko Kranjc, ki se je nekaj poškodoval po telesu. Na kraj nesreče so prihiteli takoj ljubljanski reševalci, ki so vse tri ponesrečene takoj odpeljali v bolnišnico. Po zdravniškem pregledu pa so lahko poškodovanci zapustili bolnišnico in se po-

hišne in vprašalne pole, ali pa bi jih sploh ne oddali mestnemu preskrbovalnemu uradu, bodo osebno odgovorni za škodo, ki bi zaradi tega nastala za njih najemnike odnosno podnajemnike. Vse družinske glavarje, ki bodo izpolnili vprašalne pole, pa mestni preskrbovalni urad opozarja, da bo vsako neresnično ali lažno navedbo osebnih podatkov v teh polah smatral za napravljanje lažnih listin, torej za prestopke po § 214 kaz. zakona. Pri tem zlasti opozarjamo tiste ljubljanske prebivalce, ki prebivajo na periferiji in kupujejo morda svoje življenjske potrebščine pri trgovcu izven območja mestne občine ljubljanske, da bodo morali odsej kupovati živila, za katera bodo potrebne živilske karte, le pri enem izmed trgovcev na ozemlju Ljubljane. Zato naj vsi prizadeti v rubriki 10 vprašalne pole vpišejo ime tistega ljubljanskega trgovca, pri katerem so se namenili odsej kupovati potrebna živila.

Drobne vesti

Zagreb, 8. jan. Za muslimanski praznik Kurban Bajram je poslal podpredsednik vlade dr. Maček voščilo vsem muslimanom Hrvatoma. Dnevnik »Obzorje« pa je izdal posebno številko, posvečeno muslimanom, v katero so napisali članke muslimanski verski poglavar Fehim Spaho, hrvaški ban dr. Ivan Šubašić in nekateri avtonomistično razpoloženi muslimani. Reis ul ulema Fehim Spaho je med drugim napisal, da se muslimani čutijo nejevoljne zaradi komisarizacije, katerega je vlada uvedla v upravi muslimanske verske zajednice v Skoplju. Spaho meni, da ni bilo pravega razloga za takšen ukrep, kajti večina muslimanov je bila proti ljudem, ki so si prisvajali razne predprave v skopljanski muslimanski verski zajednici in nato izposlovali tudi komisarizacijo. Končno pravi, naj bodo muslimani prepričani, da se bo krivica popravila.

Hrvaški ban je napisal članek, v katerem pravi, da se banska oblast v enaki meri briga za muslimane na svojem področju kakor za vse druge Hrvate. Toda storiti bo treba še veliko, kajti muslimanski kraji so bili od vseh najbolj zapuščeni.

Znani muslimanski politik Hamid Kurbe-gović pa se zavzema v posebnem članku za avtonomijo Bosne in Hercegovine. Njegovo mnenje je, da morata Bosna in Hercegovina dobiti svojo politično samostojnost. Zagreb nima proti avtonomiji ničesar, ne razume pa, zakaj naj bi imel Belgrad svoj odpor proti rešitvi bosanskega vprašanja.

Sarajevo, 8. jan. Bosanski muslimani odločno zahtevajo, da se vpletje takoj živilske karte. Svojo zahtevo utemeljujejo s tem, da so posebno v Bosni kričeče razmere v prehrani in da tam siromašno ljudstvo najbolj trpi zaradi neenake razdelitve živil.

Ogenj v Šiški

Okrog ene po polnoči so bili mestni gasilci poklicani na pomoč v Šiško, kjer je gorelo. Ogenj je nastal v delavnici elektrotehnik Gaberščak, ki ima svojo delavnico na Celovski cesti. Ko so gasilci prihiteli, so takoj razbili vrata in vdrli v delavnico. V delavnici so plameni obložili še stene sedenih sob in lokalov. Brž so gasilci napeljali cevi in zadušili po napornem delu požar, ki bi ugnel zavzeti še mnogo večji obseg, če bi ga ne bili tako kmalu opazili. Na pogoršče so prihiteli tudi ljubljanski prostovoljni gasilci, kakor tudi domači šiški gasilci. Tudi prostovoljni so napeljali cevi in pomagali pri gašenju. Šiškarji pa so le pomagali pri omejevanju požara, niso pa napeljali cevi. Po dobri uri je bil ogenj povsem zadušen in gasilci so se mogli vrniti domov. Ogenj je napravil po približni ocenitvi škode za 20-30 jurjev. Kakor so gasilci dognali, je ogenj nastal zaradi kratkega stika. Gašenje je vodil podpolovnik g. Rozman.

Pazite na suknjel

Ker tatovi še vedno pričakujejo, da bo nastopil vsaj takšen mraz, kakršen je bil pred božičem, so se spet vrgli na suknje. Izmikajo jih, kjer le morejo. Povsod izrabijo priliko, da tega ali onega olajšajo za suknjo. Anton Horvat iz Zagradca pri Žužemberku doma, je prišel po opravih v Ljubljano in se ustavil tuči malo pri Lloydovi gostilničarki na Sv. Petra cesti. Ob vincu in med vnetim pogovorom je bil pa vse premalo pozoren na svojo suknjo, ki jo je obesil na obešalniki. Neznat tat mu jo je kar meni nič tebi nič odpihal. Antona pa oškodoval za 1500 dinarjev. Toliko je bila suknja namreč vredna.

Tudi Pavla Planinškova je prijavila ljubljanski policiji, da ji je neznanata tatica odnesla iz čakalnice denticke v Selesburgovi 3200 din vreden črn zimski plašč. Plašč je imel velik kožuhočinast ovratnik. Tudi za to spretno tatvino ni nobenega sledu.

Druge tatvine

Sicer se je tatvina zgodila na Jesenicah, vendar pa jo zabeležimo, ker hočemo povečati kaj vse pride prav tatovom. Iz ograjenega skladišnega prostora ob železniški progi so tatovi zlikovci odnesli 18 delov tirnih stolpčev iz litnega železa, težkih po 20 kg. Tatovi so razbili tudi nekaj dimniških cevi in pospravili večje kose. Železniška uprava, ki je pri tatvini prizadeta, pa ima nekaj tisočakov škode. — Iz lope na Smartinski cesti, nedaleč od mitnice, je neznan tat odpeljal štirikolesni ročni vozček, ki je bil lasti Ivana Riglerja. Tat je naložil na vozček tudi mizico iz trdega lesa, ki je bila v lopi. Vse skupaj je podjeten umozvit spravil v denar v kaki bližnji gostilni. Rigler je s tatvino oškodoval za dobrih 600 dinarjev.

Spremembe v razdelitvi poslov na okrajnem sodišču

Ljubljana, 8. januarja.

Z novim letom so bile na okrajnem sodišču različne spremembe v pogledu razdelitve sodnih poslov med posamezne sodnike. Dosedanji starešina okrajnega sodišča g. Jakob Jerman je bil premeščen k okr. sodišču v Prevaljah. Njegovo mesto ni začasno zasedeno. Zato je vodstvo sodišča in stvari sodne uprave poverjeno njegovemu namestniku sodniku okrož. sodišča g. Ferdinandu Merali. Pisarno vodi kancistinja g. Alojzija Jerše, ki je obenem pomočnica pis. ravnatelja g. Cirila Lavriča in ki hkratu vodi zapisnike v poveritvah in overitvah raznih listin.

Prvi oddelek obsega nesporne zadeve za mesto in priključene občine, pridrževalno postopanje za Slovenijo, razen za ljubljansko okolico in volilne zadeve (sestava in vodstvo volilnih imenikov). Posli tega oddelka so poverjeni namestniku starešine g. Ferdinandu Merali in sodniku dr. Stojanu Bajčiću.

Drugi oddelek (civilne pravde s črkami tožencev A, B, C, D, izvzemši tožbo proti državnemu zakladu s črkami tožencev F, G, H in I, dalje tožbe zaradi oškodnine iz avtomobilskega obračila, stanovanjski in mejni spori ter uničevanje starih spisov) vodi sodnik g. Janko Müller, njegov namestnik sodnik g. Leopold Smalec.

Tretji oddelek (obsega civilne pravde s črkami tožencev K, L, M, N in O ter stanovanjske pravde in mejne spore, kakor tudi uničevanje spisov) sodnik g. Ljudevit Batista, njegov namestnik dr. Valentin Benedik.

Oddelek IV (obsega civilne pravde s črkami P, R, S in Š, dalje stanovanjske pravde in mejne spore ter uničevanje spisov) vodi sodnik g. Leopold Smalec, njegov namestnik g. Janko Müller.

Oddelek IVa (civilne pravde črk — samo proti državnemu zakladu — E, J, T, Z, stanovanjske pravde in mejni spori, uničevanje spisov) vodi sodnik dr. Valentin Benedik, njegov namestnik Ljudevit Batista.

Izvršilni oddelki. Na vseh treh izvršilnih oddelkih so prevzeli svoje posle drugi sodniki, ki so lani fungirali kot sodniki na raznih oddelkih za civilne pravde.

Oddelek V (izvršilne zadeve črk A—J in zemljiška knjiga, uničevanje spisov) vodi sodnik g. Milan Tominec, njegov namestnik g. Albin Torelli.

Oddelek Va (izvršilne zadeve črk R—Z in uničevanje spisov) vodi sodnik g. Albin Torelli, njegov namestnik Milan Tominec. G. sodnik Torelli je hkratu določen za namestnik predsednika obeh ljubljanskih odborov za podporo k vojakom vpoklicanih oseb.

Oddelek Vb (izvršilne zadeve črk K—P in uničevanje starih spisov) vodi sodnik g. Jože Tome, njegova namestnika Milan Tominec in Albin Torelli.

Oddelek VI (kazenske zadeve za mesto in deželo na levem bregu Ljubljane in Save, razen Medvode, St. Vid, Ježice, Ljubljane VII in Zgornje Šiške, zadeve za mlajše maloletnike) vodi sodnik g. Fran Peterca, ki je bil premeščen iz Kranja v Ljubljano; njegov namestnik je sodnik g. Karel Pleiweis.

Oddelek VII (kazenske zadeve za mesto in deželo na desnem bregu Ljubljane in Save, Ljubljane VII, Zgornja Šiška, Moste, Ježice, St. Vid in Medvode) vodi sodnik g. Karel Pleiweis, njegov namestnik g. Fran Peterca.

Oddelek VIII (zadeve nespornega sodstva, razen priključeni občin ter nesporne zadeve, temelječe na uredbi in pravilnikih o likvidaciji kmečkih dolgov, pridrževalno postopanje za okolico in sodnik za mlajše maloletnike) vodi namestnik starešine g. Ferdinand Merali.

Pravna pomoč. Zadeve pravne pomoči v civilnih in kazenskih zadevah so poverjene sodniku g. Jožetu Rusu; namestnik po potrebi.

Odbor za podporo. Predsedstvo odbora za podporo k vojakom vpoklicanih oseb za mesto in okolico Ljubljane je poverjeno sodniku g. Jožetu Rusu. Namestnik sodnik g. Albin Torelli.

Kazenske razprave na okrožnem sodišču

Na kazenskem oddelku okrožnega sodišča ni večjih osebnih sprememb. Kazenski senati ostanejo isti. Za kazenskega sodnika-podsednika je bil z novim letom določen sodnik okrožnega sodišča g. Jože Zorko, ki je bil premeščen iz Novega mesta v Ljubljano. Dosedanji kazenski sodnik-podsednik dr. Leon Pompe je dodeljen civilnemu oddelku in je prevzel kot sodnik-podsednik gotove civilne pravde. Novi kazenski sodnik-podsednik je preteklo soboto prvokrat sodil. Obravnaval je neke jeseniške zadeve političnega značaja. Obtoženci so bili večji del oproščeni. Mali kazenski senat pod predsedstvom dr. Julija Fellaherja je včeraj prvič sodil. Obravnaval je neko gangstersko zadevo. Razprava je trajala pozno v noč. Bila je tajna, ker so bili v zadevo zapleteni starejši maloletniki.

Vprašalne pole za popis prebivalstva

Zaradi uvedbe in pravilne porazdelitve živilskih nakaznic, za zdaj le nakaznic za moko in kruh, bo mestni preskrbovalni urad te dni dostavil vsem hišnim posestnikom hišne in vprašalne pole zaradi popisa prebivalstva. Vsak hišni lastnik odnosno upravitelj prejme po eno hišno polo in po toliko vprašalnih pol, kolikor ima v hiši namenjov in podnajemnikov. Če bi kdo izmed hišnih posestnikov do dne 8. januarja hišnih in vprašalnih pol ne prejel oziroma bi jih prejel premalo, naj jih takoj osebno zahteva v mestnem preskrbovalnem uradu v Mahrovci hiši na Krekovem trgu 10, pritličje, levo. Vprašalne in popisne pole je izpolniti točno, vestno in čitljivo, in sicer po stanju dneva izpolnitve. Hišni posestniki in upravitelji, ki tudi sami stanujejo v dotični zgradbi, morajo vprašalne pole izpolniti tudi zase. Vsi namenjovniki in podnajemniki naj izpolnijo vprašalne pole vrnejo hišnemu posestniku, oziroma upravitelju, ki jih mora najkasneje drugi dan po prejemu oddati v mestnem preskrbovalnem uradu. Hišni posestniki, ki bi po lastni krivdi prepozno oddali

pričeval, da jo iskreno, resnično ljubi, — vse pa samo zato, da bi se po njej lahko prikopal do oblasti.

Toda takoj nato prežene te črne misli od sebe.

»Ne, ne, saj sem znorela!« pravi.

In še doda, kakor bi govorila sama sebi: »Vsako noč blodim po svojih sobah brez miru in si neprestano govorim: »Ljubi me! Ne ljubi me! Nikoli me ni ljubil! Nadejal se je, da me bo ukiplonil, če mi ne bo nič pisal, potem pa da mu bom rekla: »Tvoja sem!« Vse kar je moje, to je tudi tvoje! Tvoja sem s dušo in telesom!« Da, prav to je, to je tisto, kar bi on po vsej sili rad dosegel! Nikdar si on ni zaželel mene same, ves čas si je želel samo mojega kraljevičev! Toda, zmoli se je, uračunal do kralja! Jaz sem se kraljica! In kraljevstvo mi on ne bo nikoli mogel vzeti in mi ga tudi ne bo vzel! Se osem zlomljena, Bacon, ali ni res tako?»

In Bacon ji prihrli:

»Ne, niste zlomljeni, Veličanstvo! In nihče Vas ne bo zlomil!«

Modri Bacon je govoril resnico.

Bacon natančno vidi že sedaj, kaj se bo zgodilo, in kakšen bo konec.

Nihče, nobena reč, ne bo mogla doseči, da bi se spreminil, da bi bil drugačen.

Saj ta konec ne zavisi od ničesar drugega kakor od značaja Evessa in Elizabete.

Med njima je prej ali slej itak moralo priti do neizogibnega preloma!

Da pa pri tem prelomu Elizabeta ne bo zlomljena — vsaj kot kraljica ne — pa mu je tudi povsem jasno. Jasno je to tudi za vsakogar, ki ima količjak zdrave pameti in razsodnosti v glavi.

In Elizabeta on dobro pozna.

Kraljica je vse te reči že zdavnaj vedela.

Toda ženska v njej ni hotela na te reči misliti, neprestano je prelagala odločitve. Zdal pa je končno padla ta odločitev. In Elizabeta je ne misli več spremeniti. Odločno se obrne k Baconu in mu pravi: »Ne, ne smemo več iti za njim! Nič več se ne smete shajati z njim! Prepovedujem Vam! On je na slabi poti! Izogibajte se ga!«

»Zdal pa pojditel! Posrečilo se Vam je! Na Vas se lahko zanesem! Zaupam Vam!« Bacon se globoko prikloni in odide.

Tudi on čuti, da je padla odločitev, da je bil Evess v tem hipu obojeval.

Ali pa morda se ne? ...

Če Elizabeta ne bi bila kraljica, potem bi bila brez dvoma že zdavnaj spoznala resnico — namreč, da eta ona sama in Evess postala žrtvi dobro premišljene in hladnokrvno izvedene podle zarote.

Toda njen večni skrivni sum!

To jo grize tudi takrat, kadar bi se kot ženska Elizabeta tako rada predala svoji zaželeni ljubezni.

Evess je mnogo mlajši, hitrejši, ravna bolj po čustvih kakor pa po glavi razum.

Njemu je lažje oprostiti, če ni tako bistroumen in če mu ne pride na misel, kako to, da ne dobi od Elizabete nobenega pisma.

Vihravost in ponos ga silita, da kar naprej počenja nepremišljena dejanja, ki ga bodo gotovo še bolj zapletla v zanko, katero so mu nastavili njegovi sovražniki.

In namesto, da bi kot vojskovodja trezno ter s hladnim razumom preodli vojaški položaj na bojišču, se predaja varljivim upom, da se mu bo z neznanim, presenetljivim napadom posrečilo ukantiti Tyroneja — ter se bo moral spustiti z njim v odločilno borbo, v kateri bo potem on Evess, zmagal ter se kljub temu, da ni dobil iz domovine nikakršne okrepitve, s slavo ovenčan vrnil v Anglijo.

Ve, ga je Tyrone zvit, toda tudi jaz sem zvit, si pravi.

Zato odločno prodira vedno globlje v sovražnikovo ozemlje ter se nadeja, da bo Tyroneja prisilil k odločilni bitki, v kateri bo zmagal on.

Devja odločnost je dajala tako njemu kakor tudi njegovim vojakom neodolljivo moč.

Toda, ko je že mislil, da je čisto blizu zmage, je doživel polom.

Padel je v zanko ...

Zviti Tyrone je poslal glasnike, ki pokličejo Evessa na razgovore o predaji.

Srečanje obeh nasprotnikov je poteklo kakor se spodobi med viteškimi nasprotniki.

Toda, gorje!

NA ZAPOVED KRALJICE...

FILMSKI ROMAN

Elizabeta bi bila tako vprašanje komaj dočakala, postala pozornostna, spomnila bi se bila Essexovih sovražnikov na dvoru.

Toda Bacon se boji, da ne bi podobna vprašanja in namigi izkvalili neljubih posledic, predvsem bi pa utegnili kraljica izpraševati o kakšnih podrobnostih in takla vprašanja včasih utegnejo postati zelo sitna, povrhu pa se jih niti ni mogoče kar meni nič, tebi nič, ali površno otresti.

Na koncu krajev bi ji nemara moral še vse povedati, kar je bil pravkar svedel. Dokazov pa nima.

Razen tega pa tudi Bacon ve, da Essex ni pri kraljici nič več v milosti ... Zelo dvomljivo je, če bi njegovo posredovanje sploh še utegnilo kaj zaleči.

Pa tudi če bi se mu posrečilo, prej ali slej itak mora priti do poloma.

Tega se prav dobro zaveda. Seveda je pošten, vendar pa na tisti poseben, značilen način tedanjega dvorskega življenja.

Zato prav oprezo odgovori na kraljičino vprašanje:

»Pa... menda jih je dobil!«

Elizabeta pa mu odvrne:

»Vam, ki ste njegov prijatelj, bi bil prav gotovo sporočil, če jih ne bi do bil!«

»Ali Vam je kaj pisal? Vem, Vam je prav gotovo pisal... Meni pa ni!«

»Ali pa se lažete?... Da, mislim, da se lažete!«

Elizabeta postaja čedalje bolj razburjena, ko se poglavlja v te mučne misli.

»To je tisto... večno same laži okrog mene!... Laži, nič drugega kakor laži!«

»Laz! Laz! Laz!« Tudi Vi!«

»Skrajna pa ste se vedli tako kakor bi me niti v sanjah ne hoteli prevarati!«

Vidi se, da je Elizabeta hudo razburjena.

Neprestano jo muči neka zoprna misel.

Kaj pa, če jo Essex nemara vendarle vara s kakšno drugo žensko?

Kaj pa — in ta misel se ji zazdi naravnost neznosna, ne more je vzdržati, kakor udarec s silnim klavdom jo čuti — kaj, če je tudi njej sami le govoril, kako da jo ljubi? V resnici pa je bila to le njegova igra, njegov načrt.

Govoril ji je o svojih ljubezni in jo pre-

Od tu in tam

O nujnosti uvedbe krušnih kart v vsej državi pišejo zagrebški časopisi. »Jutarnji list« poroča, da sta banska oblast v Zagrebu in osrednja vlada v Beogradu že razpravljali o tem vprašanju in da sta se pojavila dva predloga za razdelitev prebivalstva v tri skupine. Po prvem predlogu bi ljudje iz prve skupine dobivali po 315 gramov kruha dnevno, v drugi skupini (obrtniki) bi dobivali 545 gramov kruha, v tretji (kmetje in telesni delavci) pa 645 gramov kruha. Toda obveljal je predlog, da se prebivalstvo razdeli v tri kategorije, vendar pa nekako takole: v prvo skupino bi prišli ljudje, ki imajo mesečno do 1500 din dohodkov, v drugo skupino tisti, ki imajo od 1500 do 3000 din dohodkov, v tretjo pa vsi ostali. Obenem pravi ta predlog, da bi količin posameznik živil ne smeli določati vnaprej, temveč bi prizadeli bani na svojem področju upoštevajoč zaloge živil odredili višino obrokov. — Uvedba živilskih kart bi bila potrebna z avtorizacijo razmer, kajti dogaja se, da sirovi stoji pred trgovinami po cele dneve in ne dobe ničesar, ali pa le malo živil, dočim dobe pri trgovcih stalni odjemalci toliko, kolikor si pač želijo naročiti. Zato pa zahtevajo prav nižji sloji, da se uvedejo živilske karte, da bodo vsi državljani dobili enake obroke hrane in da ne bo nikjer privilegirancev in nikjer okodovancev.

Za pravoslavne božične praznike so se skoraj vsi ministri pravoslavne vere in tudi drugi odpeljali iz Beograda. Podpredsednik vlade dr. Vlado Maček je odšel na svoj Kupinec. Tam ga je v ponedeljek obiskal kmetijski minister dr. Branko Čubrilo. V spremstvu šefa kabineta poštne ministra dr. Torbarja.

Knežinja Olga je v Beogradu obdarovala za pravoslavne praznike 1306 otrok iz tamkajšnjih ljudskih šol. Pri obdaritvi so bili navzočni zastopniki oblasti, organizacij, zimske pomoči in drugih organizacij. Knežinja Olga je nato otroke sama obdarila, in sicer je 693 otrok dobilo toplo obleko, 360 pa suknje in čevlje.

O izstopu znanega vojvodinskega avtonomista dr. Duda Boškovića iz Samostojno demokratske stranke je poročal novosadski dnevnik »Dan«. Na to poročilo pa je dr. Bošković izjavil, da sploh nima namena izstopiti iz stranke, v sedanjem času pa sploh ne, kajti prav sedaj so pristihi »SDS bolj strnjeni kakor so bili sedaj in bi krhanje stranke ne bilo na mestu.

Prav zanimivo poslanico je naslovil na srbske kmete Adam Pribečević v listu »Seljačko kolo«. Pribečević pravi, da je vojna opozorila zgornje plasti družbe na pomen vasi in kmeta v našem gospodarstvu. Kaj bi bilo, če kmet ne bi pridela zadosti hrane za vse sloje prebivalstva? Toda časi so taki, da se morajo Srbi navzile vsem težavam za praznike veseliti s svojimi prijatelji in reči, da najhujše gorje še ni moglo prizadeti naroda. Za zaključek pravi Pribečević: Bili so tudi težji boji, toda Srb ni povesil svoje glave.

Minister za socialno politiko in ljudsko zdravje dr. Srđan Budisavljević je v nedeljo zvečer govoril na radiju za zimsko pomoč. Povedal je, da je dolžnost tistih, ki imajo dovolj za jesti in sede v toplih stanovanjih, da podpro tiste nesrečnike, ki jim vse take dobrote niso bile dane. Danes se mora zavest skupnosti še bolj poživiti in zato premožnejši ne smejo odklanjati podpor za tiste, ki so pomoči res potrebni.

O razdelitvi zalog živil pri Privilegirani izvozniki, ki imajo pravico prisilno odkupovati vso odvisno hrano v žitornih krajih, je bilo v zadnjem času v Beogradu več konferenc. Prišlo je tudi do sporazuma med narodno obrambo, vojsko, hrvaška banovina in vlado, da bo dobivala banovina Hrvatska po 20% vseh Prizadovih zalog za potrebe svojih pasivnih krajev. Koliko bodo dobivali ostali deli države, pa zaenkrat še ni bilo objavljeno.

V Zagrebu imajo zmerom kakšne težave s preskrbo. Nedavno je zmanjkalo kruha, sedaj pa poročajo, da je zmanjkalo celo soli. Zadnje dneve se je opazalo, da je začela sol zmanjkovati v trgovinah, dokler je sploh ni zmanjkalo. Gotovo je, da so se zaradi tega razširile razne vznemirljive govorice, ki so bile pa večinoma neutemeljene, povzročile pa so navzile temu med ljudstvom zaskrbljenost. Pomanjkanje soli so nekateri razlagali s tem, da je zmanjkalo železniških vagonov za prevoz, drugi pa so rekli, da je nastal zastoj v pridobivanju soli. Toda v naši državi je zadosti soli, bodisi kamene ali morske in je zato treba iskati vzroke pomanjkanja delno v spekulaciji, delno pa v neupravičenem kopičenju zalog soli pri zasebnikih.

Turistični stiki med našo državo in Madžarsko se začnejo ojačevati. To dni se je mudila v naši državi posebna madžarska turistična delegacija, ki si je ogledala najprej Beograd, nato pa tudi obmorske kraje. V Zagrebu so se madžarski delegati ustavili in se dogovorili s hrvaškimi turističnimi organizacijami, da se bo vpeljal poseben turistični vlak od Budimpešte do Zagreba, tako da bo imel priključek na splitski brzovlak. Madžari se posebno zanimajo za obisk na Plitvičkih jezerih in za Hrvatsko Primorje.

Zavod za proučevanje kmečkega gospodarstva pri Gospodarski slogi v Zagrebu je zbral na svojih anketah že obilno gradivo, iz katerega se dobiva jasnejša slika o gospodarskem stanju hrvaške vasi. Zavod ima 18 nameščenih stroškov, stroške pa pokriva iz podpovrha vasi. Med drugim je zavod za proučevanje kmečkega gospodarstva ugotovil, da je na Hrvatskem okrog 2 milijona kmetov, ki ne bodo imeli zadosti hrane do nove žetve. Druga anketa o zdravstvenem stanju na vasi je dognala, da si kmetje želijo izboljšanje zdravstvene službe na vasi, zlasti pa več zdravstvenih zavodov. Tretja anketa je zbirala podatke o kmečkem kreditu. Poleg tega bo izvedenih še več anket, nakar bo zavod potrebne podatke uredil in jih sporočil prizadetim oblastvom in institucijam.

Pred nedavnim je bila objavljena v novosadskem dnevniku »Dan« vest, da misli izstopiti iz SDS vojvodinski prvak dr. Duda Bošković. Dr. D. Bošković je to poročilo takoj nato zanihal, rekoč, da o izstopu ni mislil, posebno zaradi sedanjih časov ne. Novosadski »Dan« pa ponovno zatrjuje, da dr. Bošković na izstop resno misli, kajti poslal je predsedniku SDS dr. Budisavljeviću in podpredsedniku vlade dr. Mačku pismo, v katerem pravi, da bo izstopil iz stranke, če vodstvo SDS ne bo sprejelo vseh zahtev, katere so sprejeli na svojem sestanku pristihi SDS iz Vojvodine. Kakor znanom, imajo ti pristihi precejšnje avtonomistične težnje, kar se tiče Vojvodine.

Nenavadna nesreča se je dogodila strojevodji lokomotive, ki je vozila ekspresni vlak proti Zagrebu. Ko je vlak vozil skozi postajo Moslavina — Popovača, je stal na bližnjem tiru drug vlak. Lokomotiva vlaka je »jemala« vodotok. Ko pa je lokomotiva ekspresa švignila mimo, se je vodna naprava obrnila in udarila v lokomotivo, da je počilo steklo in so drobci ranili strojevodjo. Kurjač ekspresne lokomotive je vlak ustavil, ranjenega strojevodjo pa so odložili na postaji, ker je bil zaradi poškodb nezavesten.

Hitite in oglejte si še danes

KINO UNION.

Tel. 22-21. Predstave ob 16., 19. in 21. uri

BALALAJKO

Zadnji dnevi predvajanja!

Kruha bo letos za Mariborčane dovolj

Občinski prehranjevalni odbor popisuje prebivalstvo, da bo izdal krušne karte

Maribor, 8. januarja.

V Mariboru je v teku sedaj popis vsega prebivalstva na področju mestne občine. Popis izvršuje mestni prehranjevalni urad. Obenem pa se popisujejo v trgovinah in zadrugah prodajalnih ter trgovskih skladiščih vse zaloge moke in testenine. Na ta način bo dobil prehranjevalni urad natančno sliko o potrebnosti in o zalozah mlevskih izdelkov, kar vse mu bo služilo kot podlaga pri izdaji kart za moko, kruh in testenine, ki jih bodo v kratkem dobili. Popis prebivalstva, obenem pa pomanjkanje moke, ki se je zadnje čase pojavilo, je vzbudilo med Mariborčani neko vznemirjenje. Ljudje se pač boje, kako bo s prehrano, ta strah pa še večja razni skriti prišepetovalci, ki nalašč povzročajo zmedo. Na merodajnih mestih pa so nam izjavili sledeče o stanju prehrane v Mariboru:

Dravska banovina je od letošnje žetve prešla že več kot dve tretjini pšeničnih izdelkov, katere je v normalnih letih uvozila. Moralo bi biti sedaj vseh teh produktov dovolj na razpolago ter ne bi bilo treba nobenih posebnih izjemnih ukrepov za prehrano, če bi bili ljudje ohranili mirne živce ter ne bi kopičili po nepotrebnem prevelikih zaloz. Tako pa se je večji del uvožene hrane izgubil v razna skladišča ter se nalaga v zasebnih rokah. Takšno kopičenje bi se bilo lahko preprečilo s predčasno uvedbo živilskih kart, toda bilo je toliko tehničnih razlogov proti temu, da so to takrat ni smelo napraviti. Banovina je ta pojav kopičenja tudi budno spremljala ter je pravočasno sama spravila v skladišča precej žita in mlevskih izdelkov, nekaj pa bo še dobila, tako da bo mogla s to zalogo v zadostni meri založiti prebivalstvo. Seveda pa je bilo treba poskrbeti, da tisti, ki so si že nakopičili zaloge, tega ne bi delali še naprej ter bo potem blago, ki ga spravila banovina iz svojih skladišč v promet, spet izginjalo s trga. Tisti, ki imajo dovolj denarja, bi imeli potem vsega preveč, reveži, ki sproti živijo od skromnega zaslužka, pa ne bi ničesar dobili. Zaradi tega so potrebne živilske karte, ki jih dobimo v kratkem ter bodo veljale za moko, kruh in testenine. Pri tem so poklicani zlasti trgovci ter zadrug, ki se pečajo s prodajo živil, da podpirajo oblastva v njihovem prizadevanju po pravični razdelitvi zalog. Prebivalstvo pa bo moralo pokazati brezpozno disciplino ter se držati tega, kar so posamezniki navdli v polah, tako da bo možna kontrola glede porabe zalog in glede dodeljevanja novega blaga trgovcem. Živilske karte bodo dobili hišni posostniki ter jih razdelili svojim stanovančom.

Težave se bodo pokazale sedaj pri prehodu iz svobodne trgovine v nov položaj, dokler se

ves aparat ne spravi v tek. Zaradi tega bodo morali ljudje nekoliko potrpeti. Posebej se apelira na tiste, ki so si nakopičili doma po nepotrebnem velike zaloge, naj sedaj v tem času žive od tega in naj se ne silijo s kupovanjem novega blaga. Tudi potem, ko bodo karte že izdane, naj jih nekaj časa zadržijo, tako da bodo olajšali oskrbo tistih, ki takih zaloz nimajo ter žive samo iz rok v usta. Kajti položaj takih je sedaj najhujši in ti so tudi v večini. Opozarjajo se ljudje, da porabljajo sedaj svoje zaloge že zaradi tega, da se jim nakopičeno blago ne pokvari.

Mestni prehranjevalni urad se bavi sedaj tudi z vprašanjem industrijskih konzumov. Take konzume bi morale po urediti, ki je izšla v jeseni lanskega leta, osnovati vse industrije, ki zaposlujejo večje število delavstva. V Mariboru je to predvsem vsa tekstilna industrija, pa tudi druga tovarniška podjetja, tako da bi bilo mesto kar prepreženo s takimi konzumi. V industrijskih podjetjih pa se je pojavil odpor, saj jim bi bila s tem naenkrat naložena nova naloga, ki bi ji bile težko dale, oziroma bi morale ustanoviti povsem nov aparat v ta namen, in pa med trgovstvom, ki bi izgubilo na tisoče konsumentov, ki so kljub majhnemu zaslužku še najboljši odjemalci, saj razpolagajo danes skoraj z boljšim dohodkom kakor uradniški stan. Uredba je posebno prizadela mariborsko industrijo, ki je v Sloveniji po številu podjetij, ki bi prišla v poštev za ureditev lastnih konzumov, najmočnejša. Obenem pa bi bila prizadeta trgovina, ki živi posebno v okolici pretežno od delavstva, zaposlenega v tekstilnih tovarnah. Vendar so se industrijska podjetja morala držati določil uredbe ter so ustanovila lastna konzumna društva z odbori in vodstvom, vendar pa je ta organizacija v vseh podjetjih ostala samo na papirju. — Sedaj pa, ko se ureja vprašanje prehrane po občinskih prehranjevalnih odborih, pa se bo moralo končno urediti vprašanje industrijskih konzumov. Pokazalo se je, da bodo ti konzumi nepotrebni in tudi ne bodo smeli obstojati, če se hoče vprašanje prehrane po občinah pravilno urediti. Delavstvo v mariborskih industrijah prihaja v mesto po večini s podeželja, industrijski konzumi pa bi bili prehrano za svoje zaloge tam, kjer imajo podjetja svoj sedež, to je iz mesta. Maribor se že itak težko bori za svojo prehrano, konzumi v industrijskih podjetjih pa bi mu natrpali na ramena še nekaj tisoč novih odjemalcev z njihovimi družinami vred. Zaradi tega se je prehranjevalni odbor mesta Maribora zavzel za ukinjenje odredbe o industrijskih konzumih, pa ga v teh prizadevanjih podpirajo tudi vse mariborske industrije.

T. Kraljeva dela v »Salonu Kos«

Ljubljana, 7. januarja.

Iz Sv. Lucije ob Soči je prispel glas, da je gorški nadškof Margotti v tamošnji župni cerkvi nedavno blagoslovil nov križev pot. Delo, ki je prava umetnina, kot je to poudaril gorški stolni kanonik msgr. Velci, član škofijske komisije za cerkveno umetnost, je izvršil naš rojak Tone Kralj.

Pozdravljamo uspeh našega človeka, obenem pa smo T. Kralju hvaležni za njegova prizadevanja. Žal, da nimamo večje prilike veseliti se ob uspehih, ki jih žanjejo naši umetniki v tujini.

Izgleda, da je prav ta uspeh v Sv. Luciji napotil Toneta Kralja, da se je odločil razstaviti novejša svoja dela, ki so deloma nastala ob času njegovega bivanja v Juljski Krajini.

Ceprav ima T. Kralj zbranega mnogo dobrega materiala, je v svoji skromnosti odbral samo nekaj del, ki jih razstavlja v umetnostnem »Salonu Kos«, v prehodni nebotičnici. V izloženem oknu imenovanega salona je izobesil odnosno razporedil troje olj, več grafik in plastik.

Olja, ki so nastala za časa njegovega bivanja v Juljski Krajini, predstavljajo motive iz Benetk: »Slepca«, »Prodajalno sv. podobice« in »Zatišje«, grafike pa: »Slepca«, »Zalostno Mater božjo«, »Jezusa na Olski gori«, »Materino roko« in »Kmetško svatbo«.

Da je Tone Kralj originalen in ilustriranju, nam služi za dokaz njegovi plastični izdelki. Nad vse posrečen je »Deseti brat«, ki ga je umetnik izdelal po naročilu. (Deseti brat, večni popotnik, se utrjuje vstavi konec vasi ter sede kraj obcestnega jarka. In že zapoje v njegovih rokah zvesta spremljevalka, pristna — kranjska harmonika. Cvilica pesem privabi vaše otroke, ki sedajo kraj razposajenega godca. In že se pričnejo gibati telesa brezskrbne skupine v ritmu godčeve pesmi.) Nič manj originalen je T. Kralj v osnutkih za fontano, ki predstavljajo »Bratca in sestrico z želvo«, »Tritona« in »Otroka«.

Pripomnilo, da bo T. Kralj razstavljal v »Salonu Kos« do 15. t. m., pa slovenski javnosti ogled razstavljenih umetnin najtopleje priporočamo.

Radeče

Šahovska novica. V nedeljo popoldne je gostoval v Radečah šahovski klub Celje. Na desetih deskah se je pomeril z radečkim šahovskim klubom, prvakom Posavja. Rezultat borbe v tej lepi kraljevi igri je 5 in pol : 4 in pol za domačine. Od Radečanov, ki so pokazali nadvse lepo in močno igro, so zmagali g. Hriberšek, Pohar, Simončič, Lado, Hočevar, Nikič, star šele devet let, in Kozuh; remiziral pa je g. Koren Bogoj. Vodja Celjanov g. strok, učitelj Grazer je po pristržnih čestitkah k zmagi našega kluba povabil radeški šahovski klub v nedeljo dne 12. t. m. na revanžno tekmo v Celje.

Gibanje prebivalstva v svibenski fari v letu 1940. V preteklem letu je bilo rojenih v svibenski fari pri Radečah 20 otrok, in sicer 12 dekčev in 8 deklic. Umrla pa je v istem letu 12 faranov: 7 moških in 5 žensk. Z ozirom na bolezn, ki so zahtevale smrtne primere, je razdelitev sledeča: pljučnica 2, razne vrste srčnih obolenj 6, vodenica 1, tuberkuloza 1, 1 samomor in en primer prelopa lobanje.

Zahtevajte povsod naš list!

Vremensko poročilo

Kraj	Barometer sklo stanje	temperatura v C°	relativna vlažnost v %	Ohlajenost od 0-10	Veter (smer, jakost)	Pada-vine m/m	Vrsta
Ljubljana	767.1	0.0	-2.6	9	10	0	—
Maribor	767.4	-3.4	-6.0	9	10	0	—
Zagreb	769.7	0.0	-4.0	80	10	0	—
Belgrad	769.4	3.0	-1.0	80	10	E ₂	—
Sarajevo	769.1	2.0	0.0	90	10	0	—
Vis	766.8	5.0	3.0	90	9	NW ₁	—
Split	765.9	10.0	5.0	80	6	NE ₂	5.0 dež
Kumbar	766.0	10.0	7.0	60	10	E ₁	10.0 dež
Zirje	765.2	6.0	3.0	90	10	NNE ₂	6.0 dež
Dobrovnih	766.5	10.0	8.0	80	10	NE ₂	4.0 dež

Vremenska napoved: Oblačno in zmerno hladno vreme, sicer brez bistvenih sprememb sedanjega vremena. Najnižja temperatura na letališču je —4.0 stopinj C.

Koledar

Danes, sredo, 8. januarja: Severin, op. Četrtek, 9. januarja: Jul. in Baz., m.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinec deč., Cesta 29. oktobra 31;

Prosvetno društvo Trnovo ima svojo redni prosvetni večer v sredo 8. januarja t. l. v društvenem domu Karanova ulica 14. Začetek ob 8 zvečer, predaval bo spiritual g. dr. Jurez Kraljič »O Poljski«. Predavanje bodo pojasnile skioptične slike. Člani in prijatelji vljudo vabljeni.

Vse šolske občine ljudskih šol (krajne šolske odbore) v dravski banovini opozarja prosvetni oddelek kraljevske banke uprave, da morajo v emislu pripombe 12. k tarifi post. 12. zakona o takšah predložiti do dne 15. januarja t. l. prijave za dopolnilno prenosno takso. Prijave je treba predložiti pristojni davčni upravi na predpisani tiskovni. V vsaki prijavi je treba izrecno navesti, da je šolsko poslojje oproščeno zgradarine.

V šempeterski prosveti bo v sredo 8. t. m. ob 20 predaval g. ravnatelj Košček. Člani in članice vseh odsekov so vabljeni.

Zadnji dnevi »BALALAJKE« v kinu Union: Opozarjamo cenj. občinstvo, da bo prelepi film »BALALAJKA«, samo še par dni na sporedu kina Uniona. Ogledate si lahko ta edinstveni film še danes ali najkasneje jutri, ker sicer bo prepozno! Za »BALALAJKO« bo v kinu Unionu na sporedu prekrasni, na letošnji benečanski bienali s prvo nagrado ocenjeni film »DUNJA — POSTARJEVA HČI«. Ta film je napravljen po motivih Puškinove nesmrtno novele. V filmu igra vlogo ruskega postarja sloviti Heinrich George, najboljši nemški karakterni igralec in vlogu njegove mlade, lepe hčerke Dunje naša rojakinja, doma iz Slav. Broda Hilda Krahlova. Kakor »BALALAJKA«, tako bo tudi »DUNJA« navdušila ljubljansko občinstvo.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

(začetek ob 8 zvečer)

Sreda, 8. januarja: »Cigani«. Red sredo. Četrtek, 9. januarja: »Revizor«. Red B. Petek, 10. januarja: Zaprto. Sobota, 11. januarja: »Krog s kredom«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Nedelja, 12. januarja ob 15: »Cigani«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20: »Romeo in Julija«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

— Opozarjamo na predstavo stare slovenske burke »CIGANI«, ki jo je napisal humorist Fran Milčinski. Dejanje se godi v podeželskem mestecu. Igrali bodo: Cesar, Drenovec, Daneš, Lipah, Kaukler, Presetnik, Rakarjeva, Gabri-jelčičeva, Peček, Nablocka, Potokar, Slavčeva, Simčičeva, Novak. Režiser: prof. šest. Tudi pri tej predstavi bosta nastopila Jožek in Ježek, ki bosta pela aktualne kuplete.

»REVIZOR« je igra iz ruske komečijske literature. V njej je razkril Gogolj korupcijo uradništva in meščanstva v predvojni Rusiji, pokazal je kompleks ljudi, ki jih veže slaba vest, da nasledijo sleparju, ki se izdaja za revizorja, s humorjem in duhovitostjo prežeta igra, je slika nekdanjih razmer, podana na satiričen način.

OPERA

(začetek ob 8 zvečer)

Sreda, 8. januarja: »Sabska kraljica«. Red A. Gostovanje tenorista Josipa Gostiča, člana zagrebške Opere. Četrtek, 9. januarja: »Vesele žene windsorske«. Red Četrtek. Petek, 10. januarja: Akademija v korist Zim-ske pomoči. Prireditelj Zdrženja gledališ-kih igralcev in Ljubljanske filharmonije. Izven. Sobota, 11. januarja: »Vesele žene windsorske«. Izven.

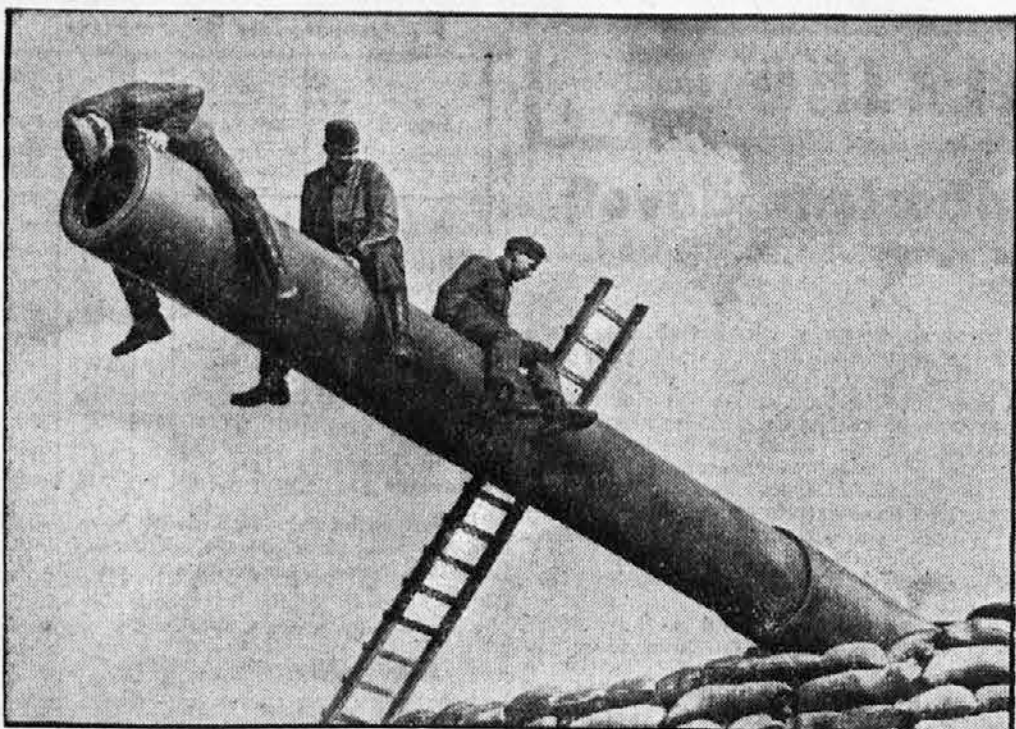
Sporod Akademije za Zimsko pomoč, ki jo bosta priredili Zdrženje gledaliških igralcev in Ljubljanska filharmonija, obsega številne, zelo zanimive pevske, recitacijske in orkestral-ne točke. Opozarjamo na to prireditelj, na ka-teri bodo nastopili odlični operni in dramski člani. Dolžnost naše javnosti je, da poseti to prireditelj, ki je namenjena v dobrodelne svr-he, v čim večjem številu. Vstopnice v predpro-daji pri dnevni blagajni v Operi.

Mariborsko gledališče

Sreda, 8. januarja: Zaprto. Četrtek, 9. januarja ob 20: »Lepa Vida«. Pre-miera. Red A.

pa od 16 do 30 din. Jajca so še vedno kos po 2 dinarja.

Ob zidu Jugoslovanske knjižarne in se-meniškega poslojja so prodajalci meda in mlečnih izdelkov. Prvovrstno čajno maslo je po 54 din kilogram, drugovrstno pa po 52 din kilogram. Kuhano maslo prodajajo po 48.50 din. Kilogram bohinskega sira je po 48 do 40 din. Enako ceno ima prvovrstni sir trapist.

»Pozor, glavo proč!« bi mislil kdo, da je treba zaklicati temu radovednemu nemškemu vojaku. Pa ni tako hudo. Težki, ali takojmenovani daljno strelni top, je namreč včasih tudi treba očistiti.

»Nekaj, česar svet še ni videl...«

V Angliji pravijo, da njihova najnovejša letala »predstavljajo zadnjo besedo v tehniki«

Angleški in ameriški strokovnjaki za letalstvo so te dni pisali, kako zelo se Velika Britanija, prav tako pa tudi Združene države ameriške prizadevajo, da bi izdelale čimveč letal in s tem zagotovile že v letu 1941 Angliji zmago. V zvezi s tem so omenjali ti listi celo vrsto letal čisto novih vrst, ki da bodo dosti učinkovitejša od dosedanjih, čeprav so že ta dosegla izredno velike uspehe v boju s številno močnejšim sovražnikom.

Letos bo Velika Britanija imela v rezervi na tisoče vojnih letal prve bojeve črte — pišejo strokovnjaki. Med njimi pa bo nekaj tisoč tudi ameriških letal zadnjih in najpopolnejših vrst. Britanska proizvodnja vojnih letal, pravijo, je ogromna celo če jo primerjamo z ameriško. Britansko letalstvo ima že danes zadosti ameriških aparatov vrste »Bel Air Cobra« in »Curtiss« in z njimi lahko prepodi z angleškega neba vsa sovražna letala.

»Trdnjave« — 12.000 m visoko v zraku

Na posebne uspehe računajo tam, kjer bodo posegle v boj takojmenovane »leteče trdnjave«, bombniki vrste Boeing in »Camsolidated B 24«. O njih pravijo, da imajo najbolj izpolnjene priprave za ciljanje in da bodo zato dosti uspešnejši, kadar se bodo vrgli na sovražnikove industrijske naprave. »Leteče trdnjave« bodo lahko letale do 12.000 m visoko, to pa se z drugimi besedami pravi, da jih več ne bodo mogle doseči gnanate protiletalskih topov. Ker računajo, da se sovražnikova letala ne bodo mogla povzpeti tako visoko, mislijo, da bodo tovrstni angleški bombniki nemoteno opravili svoje uničevalno delo. Predno bi se sovražnikovi letalom posrečilo vzleteti dovolj visoko, bi bile »leteče trdnjave« že spet daleč na poti domov. Vse te prednosti pa bodo pripomogle tudi k temu, da bo bombardiranje brez vsake nevarnosti lahko izvedljivo tudi podnevi in bo vprav zato tudi verjetnost zadetkov še dosti večja kot že sicer. Angleški letalski strokovnjaki končno trdijo, da bo udarna sila teh orjaških bombnikov »nekaj, česar svet do danes še ni videl.«

Naenkrat s seboj toliko bencina, da bi navadnemu avtomobilu zadostal za dve leti neprestane vožnje

»Leteče trdnjave« pa ne bodo edino novo britansko orožje v zraku. V zvezi s tem naštevajo še mnogo drugih. Med prvimi omenjajo zlasti letala, vrste »Whitley«, ki da so »od vseh britanskih bombnikov morda najučinkovitejši za boj proti sovražnikovi vojaški in industrijski cilji«. Letala »Whitley« lahko lete na daljavo približno 3000 km. Vsako teh letal sestoji iz 250.000 raznih delov, pri čemer pa niso vračunani razni vijaki in priprave za

epajanje drugih delov. Letalo nosi s seboj tri milje dolgo žico, kotel za bencin pa je tako velik, da bi s tisto količino tekočega goriva, kolikor ga gre vanj, navadni avtomobil shajal dve leti, če bi bil neprenehoma na poti.

Prvi poleti, ki so jih angleška letala izvedla nad nemškim ozemljem — to je bilo že ob času vojne s Poljsko — niso imela samo naloge, metati letake, pač pa so bili to tudi nekakšni poskusni poleti. Marsikakšno stvar so potem na angleških letalih lahko popravili in izboljšali, saj so bili takšni poleti nad Nemčijo zanje šola bogatihkušenj. Tako so Angleži lahko svoja letala neprenehoma izpopolnjevali, in pravijo da »danes njihova letala predstavljajo zadnjo besedo v tehniki.«

Posebno pripravna so letala Whitley za ponočne polete, ker razpolagajo s posebne vrste aparati, s pomočjo katerih letale lahko opravi svojo nalogo prav tako kot podnevi. Vsak del je zgrajen kar se da natančno. Letala gradi na tisoče angleških delavcev in delavk ki so se nalašč v tem delu specializirali.

Mlade zakonce v višji mezdni razred

V Nemčiji so veliko pozornost in skrb posvetili tudi vprašanju, kako bi preprečili, da število porok ne bi preveč padlo. Zavzemajo se zlasti zato, da bi mladeniči in mladenke čimprej stopali v zakon. Takšne želje pa se včasih nerade izpolnijo same od sebe, posebno danes ne, ko se ljudje zaradi izredno težkega življenja otepaajo zakona, ker vedo, da če so sami, še za silo gre, v zakonu, zlasti še, če bi bil blagoslovljen z večjim številom otrok, pa bi bolj trda predla. Nemške oblasti so zato obljubile dati mladim zakoncem izjemne ugodnosti, zlasti tistim, ki so zaposleni po raznovrstnih nemških industrijskih podjetjih. Zato podjetja želje višjih oblasti tudi upoštevajo in so med drugim določila, da se morajo vsi tisti, ki se oženijo ali omože v razmeroma mladih letih, uvrstiti v višji, za starejše člane določeni mezdni razred. V njem ostanejo do tedaj, ko bi tudi že sicer dosegli pravice do dotičnega razreda in mezde.

Takšen ukrep je dozdej v glavnem veljal za nameščence, v bodoče pa je razširjen tudi na druge. Minister za dela je namreč izdal odlok, po katerem delavski zaupniki na predlog podjetnika samega, ne oziroma se na pravila podjetja, odobre takšne ugodnosti tudi za delavce, v kolikor bi se s tem pospeševalo sklepanje zgodnjih zakonov in v kolikor seveda ne bi to presegalo meja.

Naročajte in širite »Slovenski dom«!

Michael Moore Creagh — poveljnik angleških motoriziranih čet v Severni Afriki

Pri zadnjih velikih bojih, ki so se odigrali na bojiščih v Severni Afriki in ki so se končali z zavzetjem močne italijanske obrežne postojanke Bardije, si niso priborile zaslužene slave samo avstralske čete, ki so kot pohota posegle v bo, ter moštvo angleške morarice, ki je pomagala prisiliti sovražnika k vdaji, pač pa tudi poveljniki, ki so vse te hude boje vodili. Med njimi pa omenjajo zlasti Michaela Moore Creagha, poveljnika britanskih motoriziranih čet v Severni Afriki. Kdo je ta angleški pomorščak, ki so mu zadnji dnevi prinesli toliko slave?

General Michael Moore Creagh je potomec stare irske rodbine, ki je angleški vojni pomorščak dala že lepo število izredno sposobnih in pogumnih mož. Lahko se celo reče, da je ta rodbina igrala izrazito vlogo v britanski vojni zgodovini.

Oče generala Creagha, pokojni maršal Moore Creagh je bil izborni vojščak. Bil je leta 1879 odlikovan z Viktorijinim križcem zaradi zaslug, ki ei jih je pridobil na afriškem bojišču. Pozneje je bil imenovan za naslednika maršala Kitchenerja kot poveljnik angleških oboroženih sil v Indiji.

Svojo kariero je admiral Michael Moore Creagh začel kot mlad častnik v kraljičinem takojmenova-

nem »Huzarskem polku«. Hitro je postal slaven zaradi svojih uspehov, ki jih je dosegel na raznih bojiščih britanskega cesarstva.

V zadnjih letih, odkar so začeli vedno bolj poudarjati važnost motoriziranih oddelkov, je posvetil vedno več pozornosti zlasti temu vprašanju, karje nov dokaz, da je bilo v Veliki Britaniji kljub raznim očitkom, da je tu doma bolj kot kje drugod starokopitnost, še vedno nekaj mož, ki so z vsemi svojimi močmi ekušali iti »s svetom naprej«. Maršal Creagh je bil med prvimi, ki so v Angliji začeli misliti na organizacijo motoriziranih oddelkov in ki so to tudi dejansko začeli izvajati.

General Michael Moore Creagh je tudi mož velikih izkušenj. To bi smeli trditi že, če upoštevamo kako vsestransko zamišljen in natančno izveden je bil napad, s katerim se je njegova armada prejšnji mesec vrgla na sovražnika na severnem afriškem bojišču. Angleška poročila pravijo, da je bila to »veličastna akcija britanskih oklepnih in motoriziranih oddelkov v bojih na libijski meji.« Zgodovinar, ki bo pisal o teh bojih, ne bo smel pozabiti imena generala Creagha, ker bi bil v tem primeru krivčen do moža, ki mu gredo velike zasluže za tako uspešne nastope britanskih mehaniziranih oddelkov v sedanjih vojni.

Nove učinkovite granate za letalske topiče

Ameriška vojna industrija je začela izdelovati, kakor poroča »New York Herald Tribune«, izpopolnjene granate za letalske topove manjšega kalibra. So tako občutljive, da eksplodirajo že pri najhujšem dotiku s sovražnikovim letalom. Kljub tej izredni občutljivosti pa ravnanje z njimi ni tako nevarno, kakor bi kdo mislil. Ameriško letalsko poveljstvo v zadnjem času pridno proučuje vse lastnosti novega letalskega topa kalibra 75 mm. Takšni topovi so montirani na bombnike. Njihov učinek je po dosedanjih izkustvih izreden.

Pred kratkim so zgradili tudi novo tovarno za izdelovanje lovskih letal. Stala je pet milijonov dolarjev. Za zgraditev novih tovarn je ameriška vlada dozdej izdala približno 56 milijonov dolarjev, kar bi bilo v našem denarju nekako tri milijarde dinarjev.

Po 200 letih ure spet izvažajo

Kljub vse prej kot prijetnim letalskim obiskom nemških letal nad Anglijo, se iz poročil, kakršno je naslednje, človeku zdi, da Angleži, mrzle krvi kakor so, niso zanemarili niti tistih vprašanj, ki v sedanjem trenutku niso ravno najbolj pereča in usodne važnosti. To naj dokaže

Slovita japonska drsalka Etsuko Inada, ki bo prišla tudi na 5. olimpijske tekme v Garmisch-Partenkirchen. Njeno ime je postalo zlasti slavno že za časa berlinske olimpiade 1936.

tudi poročila, sicer iz angleškega vira, ki govori o novih uspehih na polju urarske industrije v Angliji. Takole pravi:

»Britanska urarska industrija je dosegla nove uspehe. Ne izdeluje samo posebne vrste ur in posebnih letalskih aparatov, ki se odlikujejo po veliki natančnosti, pač pa je svojo proizvodnjo povečala celo do takšne višine, da ure že celo izvažajo.«

V zadnjih desetih letih je Velika Britanija uvažala mnogo ur, čeprav je pred tem časom dve stoletji oskrbovala z njimi ves svet. Zdaj se je položaj spremenil. Ure spet izvažajo. Britanski urarji so znova osvojili svetovna tržišča, ker so se zainteresirani prepračili, da je Velika Britanija ena tistih držav, kjer ure izdelujejo iz posebne vrste jekla.«

Ameriške orožarne delajo s polno paro

Odbor za obrambo Združenih ameriških držav ima po zadnjih važnih odločitvah v zvezi s svetovnim položajem dokaj posla. S polno paro pa dela tudi ameriška vojna industrija. Ameriška vlada se ukvarja z načrtom, po katerem naj bi Združene države izdelale na dan po 500 lovskih letal. Vse kaže, da bodo ta načrt v najkrajšem času tudi že začeli izvajati.

V velikih množinah pa Amerika že zdaj izdeluje tudi druge vrste orožja. Njena industrija naredi na leto po 9.200 tankov in nad 2 milijona pušk. Razen tega bo letos zgradila 380 vojnih in nad 200 trgovskih ladij. Polagoma pa se bo število novo zgrajenih ladij — kakor poročajo iz New Yorka — še zvišalo. Tako obsežnega načrta pa seveda ne bi mogli izvesti, če ne bi zgradili tudi vsaj nekaj novih tovarn. Med drugimi jih bodo 40 zgradili samo za izdelovanje tankov v velikem številu.

Program radio Ljubljana

Četrtek, 9. januarja: 7 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. 12 Vesel drobiž (plošče). 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13.02 Opoldanski koncert Rad. ork. 14 Poročila. 17.30 Pisan spored Rad. ork. 18.40 Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič). 19 Napovedi, poročila. 19.25 Nac. ura. 19.50 Deset minut zabave. 20 Klavirski koncert: g. prof. Pančo Vladigerov. 20.45 Reproduciran koncert simfonične glabe. 22 Napovedi, poročila. Konec ob 22.20.

Drugi programi

Četrtek, 9. jan. Belgrad: 21.10 Godala — Zagreb: 20 Plesna gl. — Beromünster: 21.10 Ork. konc. — Budimpešta: 18.15 Plesna gl. — Praga: 18.05 Beethovnov kvartet — Rim: 20.40 Opera — Sofija: 21 Beethovnov skladbe — Sottens: 17.20 Plesna gl. — Stockholm: 19.30 Rapsodija. Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF (19.69 m): 0.30 Poročila v slovenščini za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 3.30 Poročila v slovenščini za Severno Ameriko.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVIM SLUŽBI

Ko sem prevzel mrežo naše obveščevalne službe, sem odkril, da je eden od naših agentov v Nemčiji zavohal skrivna pogajanja med japonskim vojaškim odposlancem v Berlinu, generalom Hiroši Ošimom ter med Joahimom von Ribbentropom, tedanjim Hitlerjevim neuradnim ministrom za posebne zunanje odnose.

Doumel sem, da so ta pogajanja tako odločilnega pomena za sovjetsko vlado, da zahtevajo nenavadno pozornost z moje strani. Zasludovati, kako ta pogajanja napredujejo, ni smela biti stvar navadnega poslovnega ravnanja v naši službi. Za to nalogo sem potreboval najzrednejših in najboljših ljudi, ki so nam bili na razpolago.

Zato sem se vrnil v Moskvo, da bi se v glavnem stanu naše obveščevalne službe o tem pogovoril. Ko sem prišel spet v Holandijo, sem imel v rokah vsa pooblastila in sredstva, ki so se zdela potrebna, da izvedem lov za podatki o pogajanjih med Ošimo in Ribbentropom do grenkega konca.

Ti razgovori so potekali čisto izven običajnih diplomatskih poti japonskega poslanstva v Berlinu ter nemškega zunanjega ministrstva sploh niso pritegnili k njim. To zadevo je poskrbel Ribbentrop, Hitlerjev izredni odposlanec, zasebno z japonskim generalom.

Proti koncu leta 1935 je bilo po podatkih, ki so prišli v moje posest, mogoče brez najmanjšega dvoma spoznati, da se pogajanja obračajo proti določenemu cilju. Vedeli smo seveda, da gre za to, da bi Sovjetski zvezi napovedali šah.

Vedeli smo tudi, da je japonska vojska že leta prizadevala, zagotoviti si načrte in vzorce nemških posebnih protiletalskih topov. Japonski militaristi so se pokazali pripravljeni na vse, da bi

od Nemčije zvedeli zadnje tehnične novosti v vojnem orožju. To je bilo izhodišče za nemško-japonska pogajanja.

Stalin je sproti zvedel vse in natančno, kako se razgvoori razvijajo. Zdelo se je, kakor da bo Moskva poskusila zabiti ta pogajanja s tem, da jih bo ob pravem času razglasila. V začetku januarja 1936 so izšla v zahodnoevropskem tisku prva poročila, da je med Nemčijo in Japonsko sklenjena skrivna pogodba. Desetega januarja se je sovjetski ministrski predsednik Molotov javno pobil s temi poročili. Dva dni pozneje sta Nemčija in Japonska zanikali, da bi bilo na teh govoricah kaj resničnega.

Tako je razglasitev teh pogajanj rodila posledico, da so jih zavili v večjo skrivnost in da sta bili nemška ter japonska vlada prisiljeni izmisлити si preobleko za resnično pogodbo.

Prestolnice sveta so bile vse leto 1936 polne uradnih in zasebnih poročil o nemško-japonski zvezi. Diplomatični krogi so si vsepovsod šepetali razburljive domneve. Iz Moskve so me odločno silili, naj jim pošljem pisane dokaze za ta sporazum. Moji ljudje v Nemčiji so sprito skoraj nepremagljivih težav tvegali življenje. Vedeli so, da niso nobeni stroški prehudi in ne tveganje preveliko.

Znano nam je bilo, da narodnosocialistična vohunska služba prestreza brzojavke, ki jih je general Ošima pošiljal v Tokio med pogajanj. Proti koncu junija 1936 sem dobil sporočilo, da so si naši ljudje zagotovili v fotografiranem posnetku to celotno zaupno dopisovanje. Pot, ki se nam je bila odprla, nas bi bila oskrbela tudi v nadaljnjih Ošimovih brzojavkami japonski vladi in z odgovorom.

Zivno napetost prihodnjih dni je bilo komaj mogoče prenašati — vedel sem, da je v naših rokah neprepletljivo gradivo in sem moral zdaj čakati, kdaj bodo varno prišle iz Nemčije. Nismo smeli z njimi tvegati ničesar in smo pač morali potrpežljivo čakati.

8. avgusta smo zvedeli, da je prenašalec teh listin prešel nemško mejo in da ga zdaj, zdaj pričakujejo v Amsterdamu. Ko je prišlo poročilo, sem bil jaz v Rotterdamu. Planil sem v voz ter v spremstvu nekega svojega pomočnika oddrvel v Amsterdam. Med potjo sva srečala našega agenta, ki se je podzival, da bi mi gradivo izročil kar se da hitro. Ustavili smo se na cesti.

»Tu je. Imamo ga,« je dejal in mi potisnil v roko nekaj filmskih zavitkov. To je bil način, kako smo po navadi pošiljali svojo pošto.

Peljal sem se naprej v Haarlem, kjer smo imeli skrivno temnico. Ošimovo dopisovanje je bilo šifrirano, toda mi smo imeli v rokah japonski skrivnostni ključ. Poskrbel sem tudi, da nas je v Haarlanu pričakoval izborni poznavalec japonsčine, ki nam ga je našla Moskva. Zdaj pa nisem smel Moskve pustiti, da bi čakala, kdaj bodo listine prišle po slu, a tudi nisem smel šifriranih brzojav pošiljati iz Holandije. Naročil sem torej nekemu od naših ljudi, naj bo pripravljen, da brez najmanjšega odloga leti v Pariz, da bo od onod poslal dolgo brzojavko v Moskvo.

Ko smo listine dešifrirali, sem videl, da imam pred seboj ves snopč pisem, ki sta si jih bila poslala Ošima ter japonska vlada. Po njih je bilo mogoče zasledovati Ošimova pogajanja z Ribbentropom po korakih in zasledovati tudi vse pobude, ki jih je sporočal svoji vladi.

General Ošima je opozarjal, da njegova pogajanja potekajo pod Hitlerjevim osebnim vodstvom, da se Hitler pogosto posvetuje z Ribbentropom in da mu je dal svoja navodila. Iz dopisovanja je bilo vidno, da merijo pogajanja na sklep skrivnega sporazuma, ki naj bi vzporedil vse korake Nemčije in Japonske v Evropi ter v Tišem morju. Nikjer ni bilo nobene opombe o kominterni. To dopisovanje ni vsebovalo ničesar, kar bi moglo kazati na kake korake proti komunizmu. Dopisovanje je obsegalo pogajanja več kakor leto dni.

Ob petih popoldne je sel z mojo šifrirano brzojavko odletel v Pariz. Jaz sem šel domov in sem več dni počival. Od zdaj je vse dopisovanje med generalom Ošimom in med japonsko vlado šlo redno skozi naše roke.

Tako smo nazadnje zvedeli, da sta general Ošima in Ribbentrop zasnovala in podpisala skrivno pogodbo. Pogodba je bila sestavljena tako, da je v skupno delovno področje Japonske in Nemčije vključevala tudi zadeve Kitajske in Sovjetske Rusije.